

FRI-K1-1-QHE-08

INNOVENTER – AN INTERNATIONAL WAY TO SUPPORT THE SOCIAL ENTREPRENEURSHIP EDUCATION

Daniel Pavlov, PhD

Head of the Entrepreneurship Center
“Angel Kanchev” University of Ruse
Tel.: +359884343132
E-mail: dpavlov@uni-ruse.bg

***Abstract:** The aim of this report is to present the basic features of the international project INNOVENTER related to the support of the social entrepreneurship training in South –East Europe and especially the University of Ruse “Angel Kanchev”. The tasks of this report are: 1/ to present the main idea behind the project; 2/ to discuss the main outcomes about the elaboration of the training materials and 3/ presentation of previous related experience. The project consortium activity is funded under the Transnational Cooperation Programme Interreg V-B Balkan-Mediterranean and is co-funded by the European Union and National Funds of the participating countries.*

***Key words:** Social entrepreneurship, training materials, South East Europe, European Qualification Framework.*

***JEL Codes:** L31, I20*

ВЪВЕДЕНИЕ

През XXI-ви век се очаква ИНДУСТРИЯ 4.0 да обхване всички сфери на социално-икономическия живот. Масовата роботизация и автоматизация на редица процеси води до освобождаване на заети и тяхното пренасочване към други дейности, в които креативността е условие за запазване на работни позиции. Такава дейност е и социалното предприемачество, чието некомерсиално естество предполага широко участие именно на човешкия фактор, т.е. налице са предпоставки за ангажиране на хора, които са: безработни, социално слаби, демотивирани, дискриминирани или уязвими, а също така и хора, които поставят своето културно и духовно развитие пред финансовото си свръхблагополучие.

Корпоративната култура смачква човека и го превръща в средство за постигане на фирмените цели, като служителите често плащат висока социална цена за своя кариерен успех, като: разбити (или несъздадени) семейства, увредено здраве, други. Нарушената семейна среда води и до затруднения в социалното възпроизводство, чийто най-видим външен резултат е обезлюдяването на гр. Детройт.

Необходимо е още от ученическата и студентската скамейка образователните институции да създават предпоставки за изграждане на бъдещите социални предприемачи, каквато е и основаната цел на учебната програма, разработена по проект INNOVENTER. Нейните характеристики, които качествено я отличават от други програми по социално предприемачество, са образователните методи и структурата на учебната програма, които са представени в следващите параграфи на настоящия доклад.

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Кратко представяне на проект INNOVENTER

Социалното предприемачество е относително нов термин в социалните науки, повил се само преди няколко десетилетия. Той се отнася до начинът по който процедурите се изпълняват, но изцяло се различава по отношение на мисия и цели. Основната разлика е, че социалните предприятия не се фокусират върху печалбата, а върху социалната промяна. Социалното предприемачество се отнася към идентифициране на социални проблеми, които да бъдат разрешени чрез прилагане на предприемачески принципи, процеси и операции. От друга страна, социалното предприемачество може да бъде открито и в рамките на бизнес

ориентираните предприятия. Все повече компании включват социални дейности при увеличаване на дейността си, превръщайки социалното предприемачество в актуална тема, както за практиката, така и за теорията.

INNOVENTER предлага комплексна основа на всички аспекти на социалното предприемачество и в същото време разглежда редица практически въпроси. Ето защо, проектът е много повече от традиционна образователна платформа. Той има конкретен фокус върху практическото развитие на умения и компетенции у обучаемите, повишавайки тяхното разбиране за тематиката, както и техните умения да вземат решения. За неговото успешно изпълнение е необходимо успешно да се приложат алтернативни обучителни методи. Обучаемите имат възможността, ползвайки модерни технологии, да получат достъп до мобилна и онлайн обучителна платформа. По време на учебния процес те ще усетят предимствата на различни образователни методи и техники. Концепцията на блендид обучение (което съчетава непосредствено присъствие със самостоятелната извънкласна подготовка) се стреми не само към преподаване на знания от обучаващия на обучавания, но дори и да предложи самостоятелно обучение и да насърчава предприемаческия дух сред участниците.

Учебните материали по INNOVENTER съответстват на Европейската квалификационна рамка – ниво 5 (идентична с Българската национална квалификационна рамка – ниво 5). Тяхното разработване е съчетано с изследване по всяка тема. По този начин се изпълнява и още една цел на проекта – създаване на комплексна образователна база и обучителна система въз основа на различни метод и обхващайки широк кръг от въпроси.

INNOVENTER се вписва в изискванията на европейската образователна система в направлението социално предприемачество и неговото приложение. То има за цел да осигури комплексна образователна програма, както в реалния, така и във виртуалния свят. Методите и каналите, които се използват в учебния процес от обучаващия към обучавания, са от съществено значение за успеха на проекта. Само разработването на текстовете и дигиталната платформа, сами по себе си не са достатъчни, за да се гарантира желания резултат. Споделена стратегия и рамки на програмата са добре обмислени, особено когато се касае за други държави и разнообразие в образователните резултати.

2. Обучителна иновация

Комбинацията от няколко обучителни елемента са в основата на тук предлаганата обучителна иновация:

Блендид (смесено) обучение – навсякъде и по всяко време

Дефиницията за блендид (смесено) обучение има две измерения според European Quality Assurance in VET:

- **Хибридно обучение или смесено обучение:** образователен метод, който включва учене от различни способности. Често използван способ при курсове, които се основават на следната комбинация: преподаване лице в лице, работни семинари, дистанционно обучение (по интернет, телевизия, конферентни обучения и др.). (Ploteus Glossary)

- **Практиката да се съчетават, от една страна, онлайн обучение, а от друга страна, присъствено лице в лице обучение на обучаемите.** При това обучение обучаемите могат да бъдат обучавани в традиционно обзаведена класна стая, с учител, но в допълнение, самостоятелно да се запознават с интернет базирани данни като част от своята извънаудиторна подготовка. При това съчетание, времето в класната стая може да бъде заменено или допълнено от онлайн материал и обучаваните да се запознаят със същата образователна материя чрез онлайн инструменти. По този начин се предлага взаимно допълващо се обучение – едновременно в класната стая и по интернет. (The Glossary of Education Reform).

В контекста на проект INNOVENTER блендид (смесено) обучение като метод комбинира онлайн портал (през <https://innoventer.eu/learningportal/>) и мобилно приложение (през app), както и присъствено (лице в лице) провеждане на встъпителна лекция и текущо подпомагане на обучаемите. Обучителят би следвало да вземе под внимание индивидуалния учебен опит и

умения за учене, които всеки обучаем има. По този начин той ще може да оцени степента между двете обучения – присъствено и онлайн.

Цялото съдържание а онлайн/мобилната платформа е подготвено така, че да е подходящо за самообучение. Изборът на платформа (онлайн или мобилна) от интереса и индивидуалните предпочитания и цели на обучаемите, които са избрали да ползват INNOVENTER, но също така, този избор зависи и от обучаващия.

Практическо ползване на технологиите

Има различни ползи от употребата на мобилни обучителни платформи, но главната измежду тях се изразява в достигане на хора в отдалечени райони и в неравностойни групи, позволяващи на обучаемите да се обучават по съответните теми и социални форми на обучение. В същото време, има и бариери, които трябва да бъдат преодолени при обучението чрез мобилни платформи. Общите бариери включват отношението на хората към обучението чрез мобилни платформи. Не всеки обучаем работи с мобилни технологии. Не всеки учител има експертизата да разработва мобилни обучителни материали. Част от тези бариери могат да се преодолеят чрез задълбочено използване на отворените образователни ресурси и мобилните програмите за обучение. Приложението на обучение чрез мобилните устройства и достъпността до образователните ресурси ще осигурят на хората равен достъп до образование, което е сред главните цели на Европейската Комисия и в частност на програмата Balkan-Mediterranean Interreg. В допълнение, редица образователни материали са остарели, поради бурното разработване на нови такива. Професионалното образование трябва да разгледа възможностите за по-ефективни и по-ефикасни способности за улеснено предоставяне на образованието, за да е възможно всички да имат достъп до него и да си го позволят.

В допълнение, мобилните технологии се ползват от различни хора, млади и стари, за осъществяване на своя бизнес и изпълнение на ежедневните си задачи. Налице е технологична революция в света, предимно в развиващите се държави, които изпитват необходимост от достъп до образованието. В развити държави е налице преход от обучение чрез стационарни компютри към обучение чрез мобилни технологии, докато в изостаналите държави гражданите директно се насочват към мобилните технологии. Всичко това доказва защо по INNOVENTER е разработена мобилна платформа и онлайн платформа – и двете за образователни нужди.

Разработване и предлагане на самостоятелно индивидуално обучение

Възможността да се учи самостоятелно и независимо е ключов момент в професионалното образование и обучение. Въпреки това, самостоятелното учене НЕ Е свързано с това курсистите сами да го извършват! Самостоятелното учене е процес, метод, философия на образованието, в което обучаемият по професионално образование придобива знания чрез нейния или неговите усилия и разработва умения да бъде оценяван чрез въпросници или директно събеседване. Самостоятелното индивидуално обучение включва правото на избор в определяне на целите, както в рамките на предлагания курс по професионално образование, така и в обхвата на конкретните цели пред учителя. Самостоятелното индивидуално обучение изисква свобода в процеса на изпълнение на учебния процес като обучаваният носи пълна отговорност доколкото е изпълнил образователните цели.

Организирането на смесен (блендид) курс по професионално образование чрез използване на напреднали информационни и комуникационни технологии (конкретна електронна/мобилна платформа) дава различни предимства, сред които:

- Лесен и ефективен начин за представяне на съдържанието.
- Цялостно оформление, което подпомага обучавания и учителя.
- Уроците може да са добре и задълбочено изучени от всяко място, свързано с интернет.
- Пълна синхронизация между порталната и мобилната апликация.

Учебната организация на INNOVENTER се управлява чрез онлайн образователна платформа, която осигурява лесно адаптиране на съдържанието и неговото актуализиране. Обучителните материали (чрез тях обучаемите имат възможността да подобрят своите знания и умения, а

обучаващите да повишат своите дидактически умения) всъщност споделят опита между учителите по професионално образование и съответните заинтересовани лица.

Присъствено обучение

Обучението по проект INNOVENTER обръща сериозно внимание и на присъственото обучение. В тази връзка към учителите са отправени изисквания да разработят презентации, които да съответстват на базовите дидактически изисквания и да включват:

- интерактивен метод на преподаване, базиран на Реформаторската дидактика. От учителите се очаква да поднесат ясно новите понятия и да формират умения и компетенции при тяхното използване.

- представяне на добри примери на родни социални предприемачи, които са успели или сгрешили в дейността си. Целта е обучаемите да придобият увереност, че могат в населените си места да инициират и управляват процеси, свързани със социалното предприемачество.

- по много от темите са предвидени и кратки филми, които да внесат допълнителна тежест на специално подготвените дидактически материали. Така пред обучаемите ще бъдат визуализирани редица приложими практики в сферата на социалното предприемачество.

- по много от темите са предвидени и кратки филми, които да внесат допълнителна тежест на специално подготвените дидактически материали. Така пред обучаемите ще бъдат визуализирани редица приложими практики в сферата на социалното предприемачество. Това предполага повече демонстриране и преживяване на учебното съдържание [Пенчева, 2016, 2017], в унисон с поколенческите характеристиките на целевата аудитория.

- всеки обучаем ще изпита ползите и от прилаганата схема на кооперираното обучение (cooperative learning), като от една страна, ще се стимулират гравитните връзки между самите курсисти, а от друга страна, по определени теми ще бъдат привлечени и конкретни социални предприемачи, които да споделят опит и да отправят нужните съвети към новопоявяващите се идеи за създаване (развиване) на социално предприемачество.

От особена важност са и насоките, свързани с креативността по време на учебния процес (Doncheva, 2017) с акцент върху изграждане на модел за всекидневно поведение на социалния предприемач, както и резултатите от качествени учебни изследванията в експериментална среда (Zhelezova, 2017)

3. Адаптация на преходен опит

Членовете на Предприемаческия център на Русенския университет участват в различни мрежи, които допринасят за по-добрата подготовка за тук представените обучения по социално предприемачество. Някои от тях са:

HEInnovate – през 2014 Русенският университет се включва в тази международна инициатива на Европейската комисия, координирана на национално ниво от Министерството на образованието и науката. Основните ползи за академичния състав са предимно в развиване на интерактивна преподавателска и научно-изследователска култура, основана на активно взаимодействие с представители на бизнеса, публичната администрация, институции, обучаеми и други представители на образователния сектор. (Beloev at al.)

В периода 2013-2017 членове на Русенския университет ръководят международен академичен екип с цел модернизация на висшето образование в Узбекистан чрез проект **MATcHES**, финансиран по TEMPUS IV. Основните ползи за обучението по предприемачество в Русенския университет са свързани с изграждане на интерактивна образователна методика, при която в центъра на образователния процес са курсистите с техните желания за професионално развитие.

През 2008 Русенският университет е съчредител на международна академична мрежа по предприемачество и иновации в Югоизточна Европа - **RESITA**. През годините са проведени многобройни интерактивни обучения за изграждане на партньорства между студенти и преподаватели. (Shulte at al.)

През периода 2016-2018 Русенският университет активно участва в международния проект **Edu4society**, който предлага иновативен подход за усъвършенстване обучението по

социална отговорност и граждански умения при създаването на устойчиви бизнес дейности, за да се отговори на нуждите на обществото за по-добро социално сближаване, стабилизиране на активна гражданска позиция и отстояване на принципите на равенство, въз основа на изграждане на иновативен проектен подход за увеличаване на потенциала за устойчиво междусекторно сътрудничество между университети, бизнес субекти и организации за обучение за възрастни.

Съществено влияние върху оказва и международната академична мрежа **INTERGEN**, свързана с изследване управлението на предприемаческия стрес чрез създаване на междупоколенчески семейни бизнеси (<http://intergen-theory.eu>). Така се преследват и цели, свързани със задържането на младите хора в България и тяхното развитие като предприемачи и родители.

Други мрежи, в това число и на бизнеса – **Ротъри клуб** и др. всички те пряко или косвено доставят на обучителите към Русенския университет и партньорските организации онези обучителни инструменти, които да създадат реалистична надежда в курсистите, че могат да инициират и управляват процеси, свързани със социалното предприемачество. Така, съгласно проучвания на Коцев (2008), индивидите ще могат успешно да бъдат интегрирани в групата или съответна организация.

ИЗВОДИ

Представените общи характеристики на обучението в социално предприемачество по проект INNOVENTER на ниво 5 от Националната квалификационна рамка са предпоставка за високо качество на учебния процес. Натрупаният опит в интерактивни международни академични мрежи създава нужната среда за отговорно отношение на академичния състав при организиране и провеждане на иновативни обучения по социално предприемачество.

REFERENCES

Beloev, H., Pencheva, V., Popova, Y., 2015. Proekt HEInnovate I negoviyat potentsial za razvitiето na kulturata na predpriemachestvo v sistemata na visheto obrazovanie v Bulgaria, Nauchni trudove na Rusenskiya universitet (*Оригинално заглавие: Белоев, Х., Пенчева, В., Попова, Ю. 2016. Проект HEInnovate и неговият потенциал за развитието на култура на предприемачество в системата на висшето образование в България. Научни трудове на Русенски университет - 2016, том 54, серия 9*) <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp15/9/9-3.pdf>

Doncheva J. PRINCIPLES OF TRAINING IN LINE WITH THE NEW THINKING AND ACTION.// SEA - Conf., 3 International Conference, Naval Academy, Constanta, 2017, No 3, pp. 74, ISSN 2457-144X.

Kotsev, Emil, (2008). Integrirane na individa i grupata v organizatsiyata. A Grup (*Оригинално заглавие: Коцев, Емил, 2008. Интегриране на индивида и групата в организацията, А Груп*).

Pavlov, D., Nizamov, A., Rudawska, J., (2016). Public - private partnerships and other financing models for research and innovation // DEVELOPMENT AND DELIVERY OF THE TRAINING PROGRAMME - Towards the Modernization of High Education Institutions in Uzbekistan (MATCHES project). pp. 108-165, PRIMAX, Bulgaria. ISBN 978-619-7242-16-4. , http://www.matches-project.eu/shared/DEV_21_trainings_en.pdf

Peter Schulte, Dragana Živković, Michael Graef, Jaka Vadnjal, Gelu Trisca, Ivan Mihajlović, Daniel Pavlov, Vasilika Kume, Živan Živković, Makedonka Dimitrova, Dževad Zečić, Jasmin Halebić and Adrian Tantau. RESITA NETWORK - ACADEMIC ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION NETWORK OF SOUTH EASTERN EUROPEAN UNIVERSITIES: AN EXAMPLE OF SUCCESSFUL NETWORKING IN ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION AT ACADEMIC LEVEL.// Serbian Journal of Management, 2013, No 8 (1), pp. 117 - 130, ISSN 2217-7159.

Pencheva M., (2016). Razlichiya mezdu pokoleniyata i tehните proektsii varhu protsesa na uchene. Nauchni trudove na Rusenskiya universitet (*Оригинално заглавие: Пенчева, М., 2016.*

Различия между поколенията и техни проекции върху процеса на учене, в Научни трудове на Русенски университет - 2016, том 5, серия 5.1).

Pencheva, M., (2017. Metodicheski aspekti na izsledvane na pokolencheski razlichiya v predpochitaniyata za nachina na uchene. Nauchni трудове на Русенски университет (**Оригинално заглавие:** Пенчева, М., 2017. *Методически аспекти на изследване на поколенчески различия в предпочитанията за начина на учене, в Научни трудове на Русенски университет - 2017, том 56, серия 9)*

Zhelezova, D. ACTION RESEARCH – AN EXPERIMENTAL SITUATION FOR A QUALITATIVE PEDAGOGICAL RESEARCH.// 15th International Scientific Conference "Knowledge in Practice", Institute of Knowledge Management, Skopje (Macedonia), 2017, No 20, ISSN 1857-923X.

Ploteus Glossary, European Commission, European Union.
<http://ec.europa.eu/ploteus/glossary>

The Glossary of Education Reform. The Great schools partnership, USA.
<http://edglossary.org/blended-learning/>, Last consulted on 27.09.2018

Edu4society. Project number 2016-1-RO01-KA203-024476, funded under ERASMUS+.
<https://www.uni-ruse.bg/projects>

HEInnovate. Initiative of the European Commission, DG Education and Culture and the OECD LEED Forum. <https://heinnovate.eu/en/about>, Last consulted on 27.09.2018

INNOVENTER, (2018). DEV 3.2.3 Handbook for trainers.
<https://innoventer.eu/learningportal/>